

УДК 341.01

*Людмила Андріївна Луць,
професор кафедри теорії та філософії права
Львівського національного університету імені Івана Франка,
доктор юридичних наук, професор
ORCID: 0000-0002-8182-2449*

*Ірина Юріївна Настасяк,
доцент кафедри теорії та філософії права
Львівського національного університету імені Івана Франка,
кандидат юридичних наук, доцент
ORCID: 0000-0002-3963-1788*

МЕХАНІЗМ ГАРАНТУВАННЯ ПРИНЦИПУ ПІДТРИМАННЯ МІЖНАРОДНОГО МИРУ ТА БЕЗПЕКИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Постановка проблеми. Важлива роль у розв'язанні глобальних проблем людства на сучасному етапі відводиться міжнародним організаціям (і універсальним, і регіональним, зокрема європейським). Глобальні виклики двох останніх десятиліть стали своєрідним випробуванням для міжнародних організацій, міжнародного права загалом і для окремих його норм та принципів, зокрема і для принципу підтримання міжнародного миру та безпеки. На особливу увагу заслуговує механізм гарантування цього принципу: щодо відповідності сучасним реаліям нормативних положень, що фіксують документальні та діяльнісні засоби гарантування; щодо дієвості його в конкретних умовах (зокрема в умовах війни в Україні).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання статусу та діяльності міжнародних організацій завжди викликали науковий інтерес дослідників, зокрема, вони висвітлювалися у працях: О. Кучика, І. Лукашука, І. Нешатаєвої, А. Саїдова, О. Тарасова, а проблемам глобальних загроз їх діяльності присвячені дослідження О. Білоуса, В. Євінтова, Л. Луць, І. Настасяк та ін.

Питанням міжнародного миру та безпеки приділялася увага в наукових публікаціях: В. Горovenка, Г. Почепцова, О. Сосніна, Л. Чекаленко та ін.

Проте проблематика механізму гарантування принципу підтримки міжнародного миру та безпеки потребує поглибленого наукового аналізу в контексті сучасних реалій, зокрема під кутом зору війни Російської Федерації проти України.

Мета статті – виявити реальні можливості механізму гарантування принципу підтримання миру та безпеки в сучасних умовах.

Методи дослідження. У дослідженні використана соціологічна методологія, зокрема прийоми аналізу документів, що дало змогу проаналізувати положення Статутів ООН та НАТО, Декларації про принципи міжнародного права, документів ОБСЄ та виявити ті, що потребують оновлення. Загальнотеоретична конструкція механізму правового гарантування (зокрема документальні та діяльнісні засоби) стала підґрунтям для аналізу механізму гарантування принципу підтримки міжнародного миру та безпеки, дала змогу виявити його деформації. Міжнародно-правовий інструментарій дав змогу констатувати потребу в оновленні концептуального бачення ролі міжнародних організацій та міжнародного права, зокрема принципу підтримання міжнародного миру та безпеки.

Основні результати дослідження. «Рішучість Об'єднаних Націй позбавити майбутні покоління від лихоліть війни, яка принесла непоправні втрати людству» стала визначальним фактором для утворення ООН (1945), серед важливих цілей якої є і своєчасна підтримка міжнародного миру та безпеки [1].

У ст. 2 Статуту ООН зазначається, що для досягнення цілей держави-учасниці мають діяти згідно із загальновизнаними принципами, зокрема: «вирішувати міжнародні спори мирними за-

собами, таким чином, щоб не створювати загрози міжнародному миру, безпеці та справедливості; утримуватися від погроз силою чи її застосування проти територіальної недоторканності чи політичної незалежності будь-якої держави, чи будь-яким іншим чином, несумісним з цілями Об'єднаних Націй» [1].

Ці та інші принципи були конкретизовані у Декларації про принципи міжнародного права щодо дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН (1970), зокрема, такі, як: утримання від погрози силою чи її застосування; розв'язання міжнародних спорів мирними засобами, щоб не створювати загрози міжнародному миру, безпеці та справедливості; утримання від втручання у внутрішні справи будь-якої держави; добросовісного виконання зобов'язань відповідно до Статуту [2].

Головну відповідальність за підтримку міжнародного миру та безпеки згідно зі ст. 24 Статуту ООН покладено на Раду Безпеки ООН, яка при виконанні своїх обов'язків має діяти відповідно до мети та принципів Об'єднаних Націй, забезпечувати швидку та ефективну діяльність ООН у цій сфері [1].

Рада Безпеки повинна відповідно до ст. 52 Статуту ООН заохочувати мирне розв'язання спорів за допомогою регіональних угод чи регіональних органів, або ж з ініціативи зацікавлених сторін чи за власною ініціативою [1].

Так, значущою для післявоєнної Європи в питаннях гарантування миру та безпеки стала організація Північноатлантичного договору – НАТО (1949). Однак і в Преамбулі до Статуту РЄ (1949) зазначалося, що зміцнення миру на засадах справедливості та міжнародного співробітництва є життєво важливим для збереження людського суспільства та цивілізації. І хоча питання національної оборони не належать до компетенції РЄ, проте забезпечення миру на європейському просторі є основною засадою, яка визначає всі інші завдання у межах співробітництва європейських держав [3]. Та й метою РЄ є досягнення більшого єднання між її членами для збереження та втілення в життя ідеалів та принципів, які є їх спільним надбанням, а також сприяння їхньому економічному та соціальному прогресу [3]. А серед провідних принципів РЄ, як вже зазначено, є збереження миру в Європі.

Важливими ідеалами, проголошеними у Преамбулі Північноатлантичного договору, є прагнення жити в мирі з усіма народами та урядами; захищати свободу, спільну спадщину своїх народів та їхню цивілізацію, засновану на принципах демократії, свободи особистості та верховенства права; сприяти стабільності та добробуту в Північноатлантичному регіоні [4].

У ст. 1 цього Договору зазначається, що його сторони зобов'язуються дотримуватися принципів, передбачених у Статуті ООН, і діяти згідно з її цілями [4], а ст. 5 передбачає можливість здійснення дій, необхідних для відновлення і збереження безпеки у Північноатлантичному регіоні [4].

Не менш вагомим для забезпечення європейської системи безпеки став політичний консультативний форум – Нарада з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ), особливо в контексті підписання Заключного акта Наради з безпеки та співробітництва в Європі (1975) [5].

Грунтовними принципами, які базувалися на меті забезпечення для своїх народів умов істинного та стійкого миру, захисту від будь-якої погрози чи замаху на їх безпеку, стали, зокрема: суверенна рівність і права держав, пов'язані із суверенітетом (свобода та політична незалежність); незастосування сили чи погрози силою; непорушність кордонів, територіальна цілісність держав; мирне врегулювання спорів; невтручання у внутрішні справи; добросовісне виконання зобов'язань за міжнародним правом та ін. [5].

У підсумковому документі Мадридської зустрічі представників держав – учасниць НБСЄ на основі положень Заключного акта держави-учасниці підтвердили необхідність суворого та ефективного дотримання закону міжнародного життя – незастосування сили чи погрози силою, а також свої зобов'язання у цій сфері відповідно до Заключного акта [6].

Повагу та повну підтримку і дотримання принципів, закріплених у Заключному акті НБСЄ та наступних документах, було підтверджено в Підсумковому документі Віденської зустрічі держав – учасниць НБСЄ (1989). Зокрема, п. 6 передбачав можливість доповнення загальновизнаного методу мирного врегулювання спорів – обов'язковим залученням третьої сторони, якщо спір не може бути врегульований іншими мирними засобами [7].

Важливими є положення Підсумкового документа НБСЄ (Паризької хартії для нової Європи 1990 р.) щодо зміцнення міжнародного миру та безпеки, зокрема сторони взяли зобов'язання зна-

ходити нові форми співробітництва у цій сфері [8]. Паризькою Хартією для нової Європи приймався додатковий документ, що містив процедурні та організаційні положення, які започатковували процес інституціоналізації НБСЄ. У 1992 році був прийнятий заключний документ Гельсінської зустрічі «Виклик часу змін», який передбачав програму заходів щодо, зокрема, сфери безпеки: створено спеціальний орган із запобігання конфліктам, моніторингу кризових ситуацій, швидкого інформування про їх виникнення; вперше був визначений механізм проведення миротворчих операцій під мандатом НБСЄ [9].

У Стокгольмі 1992 року було ухвалено Конвенцію про примирення та арбітраж (НБСЄ).

На Будапештському саміті 1994 року НБСЄ було перейменовано на ОБСЄ (Організація з безпеки і співробітництва в Європі), узгоджено низку інституційних та організаційних питань.

Розробка нової системи загальноєвропейської безпеки була започаткована на Лісабонському саміті 1996 року. Результатами Стамбульського саміту (1999) є Хартія європейської безпеки, адаптований до нових умов Договір про звичайні збройні сили в Європі, оновлений Віденський документ про заходи зміцнення довіри та безпеки [10, с. 251–281].

Цей перелік заходів можна було б продовжувати, характеризуючи позитивні аспекти, що притаманні механізму гарантування миру та безпеки. Однак будь-який правовий механізм гарантування має містити і документальні, і діяльнісні аспекти, а його ефективність засвідчується реальними результатами.

Проте аналіз документів у сфері гарантування миру та безпеки свідчить про декларативний характер низки приписів; про відсутність конкретних дієвих механізмів реалізації відповідних положень у цій сфері, моніторингу щодо їх реалізації, заходів запобігання конфліктам і швидкого та ефективного реагування в разі їх виникнення тощо.

Мабуть, слід погодитися з тими авторами, які вважають, що низка положень, зафіксованих у документах (універсальних, регіональних європейських), вже не відповідають вимогам часу, а тому їх слід оновити відповідно до сучасних реалій. Але насамперед слід переглянути концептуальне бачення ролі міжнародних організацій, міжнародного права під кутом зору нових глобальних викликів [11, с. 234].

Серед таких викликів щодо питань міжнародного миру та безпеки слід назвати загарбницькі війни, зокрема війну РФ проти України.

Потребує перегляду і ст. 23 Статуту ООН, зокрема: щодо постійних членів Ради Безпеки (Китайська Республіка, Франція, СРСР, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, США – держави, які підписали Статут), адже цей склад формувався після Другої світової війни і значущість цих держав-учасниць була актуальною саме на той час. А це впливає на прийняття рішень відповідно до п. 3 ст. 27 з питань, які вважаються прийнятими, коли за них подано 9 голосів, що включають 5 вищезгаданих постійних членів Ради Безпеки [1].

Водночас «недобросовісні» сторони можуть використати такі положення Статуту ООН у своїх інтересах для обґрунтування дій, що суперечать цілям і принципам ООН. Це неодноразово демонструвала РФ у період війни, яка триває в Україні. Але засоби реагування на такі порушення у Статуті ООН відсутні. Потребує оновлення і положення щодо терміна «ворожа держава», оскільки сучасні реалії вимагають наповнення його іншим змістом.

Відсутні положення й про те, чи можуть держави-учасниці, які об'єдналися з метою добросусідства, підтримання миру та безпеки тощо (Преамбула Статуту ООН) в міжнародну організацію, перебувати в її складі чи навіть подавати заявку на входження до міжнародної організації навіть після війни.

Окрім цього, Рада Безпеки уповноважена розслідувати будь-який спір чи ситуацію, що може призвести до міжнародних спорів, продовження якого може бути загрозливим для підтримки міжнародного миру та безпеки (ст. 34 Статуту ООН).

На жаль, відсутність належного моніторингу ситуації в Україні 2014 року не дала змоги виявити реальні загрози з боку РФ і застосувати ст. 34 Статуту ООН з метою запобігання повномасштабній війні 2022 року, яка спричинила страшні людські жертви та завдала великої матеріальної шкоди нашій державі.

Ці та інші положення потребують ревізії щодо їх відповідності сучасним реаліям та ефективності механізму гарантії міжнародного миру і безпеки, зокрема, щодо адекватності їх впровадження та швидкості реагування. Адже в іншому випадку негативним результатом може стати не лише

порушення міжнародного правопорядку, а й насамперед людські жертви, які є непоправними, оскільки їх не можна відновити найефективнішими післявоєнними юрисдикційними механізмами.

Відтак виникає питання, а чому кожен історичний період, який характеризується лихоліттями війни, людство не передбачає і не вживає заходів для запобігання їм, особливо в наш час – час інформаційних технологій, коли інформація є такою доступною. Невже, як і в попередньому столітті, висновки будуть зроблені лише після численних трагедій?

Питання виникають і стосовно міжнародних організацій, особливо щодо їх дієвості в сучасних умовах.

Так, відповідно до Преамбули Північноатлантичного договору сторони, підтверджуючи відданість цілям і принципам Статуту ООН, вирішили об'єднати свої зусилля для здійснення колективної оборони і підтримання миру і безпеки, а також заради сприяння стабільності і добробуту в Північноатлантичному регіоні. Але чомусь у ст. 5 цього Договору йдеться про вчинення необхідних дій, включаючи застосування зброї лише у випадку збройного нападу на одну чи декілька держав-учасниць. А як же мета, що зафіксована у ст. 5 – «відновлення і забезпечення безпеки у Північноатлантичному регіоні». Отже, йдеться лише про території тих держав, які є учасницями Договору, а чи достатньо цього сьогодні для збереження безпеки у Північноатлантичному чи будь-якому іншому регіоні?

Чи має право така регіональна міжнародна організація, як НАТО, спостерігати за жахливими наслідками війни у регіоні і не вживати адекватних заходів для припинення кровопролиття? Формально так. Але, знову ж таки, виникає питання про значущість таких організацій, які здатні лише частково реагувати на порушення, що спричиняють важкі наслідки для будь-якої держави, суспільства, людства загалом? Мабуть, сучасні міжнародні організації мали б формуватися з урахуванням не лише правових, політичних, воєнних цілей, а й моральних цінностей та відповідати сучасним вимогам.

Висновки. Аналіз деяких джерел міжнародного права, як-от: Статуту ООН, Декларації про принципи міжнародного права (1970), Статуту НАТО, документів ОБСЄ, а також сучасних реалій їх впровадження в Україні дає змогу дійти низки висновків.

Механізм гарантування міжнародного миру та безпеки, що зафіксований у перелічених документах, загалом відповідав вимогам 50-х років XX ст. та початку XXI ст. і давав змогу розв'язати проблеми у цій сфері. Зміни, що відбулися за два останні десятиліття, висувають нові вимоги не тільки до міжнародних організацій та міжнародного права загалом, а й до механізму гарантування міжнародного миру та безпеки.

Положення, які фіксують засоби гарантування міжнародного миру та безпеки, часто мають декларативний характер, не містять конкретних засобів, які б реально забезпечували дієвість механізму гарантування миру і безпеки; відсутній моніторинг впровадження принципу підтримки міжнародного миру та безпеки з прогнозуванням можливостей його порушень та застосування засобів запобігання. Важливою є і зміна концептуального бачення ролі та значущості міжнародних організацій, міжнародного права під кутом зору нових сучасних реалій. Низка положень щодо принципу підтримання міжнародного миру та безпеки у конкретних ситуаціях (зокрема в ході війни в Україні) виявилася не тільки недієвою та неефективною, а й створила умови для їх деформатії з боку держави-агресора (РФ).

Потребує оновлення і положення про те, що держава-учасниця, яка порушує як зобов'язання щодо підтримки міжнародного миру та безпеки, так і інші, не повинна перебувати у складі міжнародних організацій навіть упродовж певного часу після війни.

Міжнародним організаціям, міжнародному праву слід забезпечити у межах механізму гарантування міжнародного миру та безпеки засоби запобігання його порушенням і перенести основний акцент саме на ці питання, адже жоден найефективніший юрисдикційний механізм не зможе замінити втрати у війні, особливо людські.

Слід звернути увагу і на цілісність забезпечення принципу міжнародного миру та безпеки, а не поширювати його фрагментарно лише щодо держав – учасниць відповідної міжнародної організації. Оскільки у XXI ст. є аморальною відсутність реакції на війну, яка приносить непоправні втрати людству, навіть якщо відбувається на території держави, яка не є учасницею конкретної міжнародної організації.

Список використаних джерел

1. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного суду від 17.12.1963 р. № 995_010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
2. Декларація про принципи міжнародного права щодо дружніх відносин та співробітництва між державами, прийнята резолюцією 2625 (XXV) Генеральною Асамблеєю ООН від 24.10.1970 р. № 995_569. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
3. Статут Ради Європи від 05.05.1949 р. № 994_001. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
4. Північноатлантичний договір від 04.04.1949 р. № 950_008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_008.
5. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 01.08.1975 р. № 994_055. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
6. Підсумковий документ Мадридської зустрічі 1980 року представників держав – учасниць Наради з безпеки та співробітництва в Європі, яка відбулася на основі положень Заключного акта, що стосуються подальших кроків після Наради від 06.09.1983 р. № 994_080. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_080.
7. Підсумковий документ Віденської зустрічі держав – учасниць НБСЄ від 15.01.89 р. № 994_081. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_081.
8. Паризька хартія для нової Європи. Підсумковий документ НБСЄ від 21.11.90 р. № 995_058. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_058.
9. Декларація Гельсінської зустрічі на найвищому рівні Гельсінський документ 1992 року «Виклик часу змін» від 10.02.92 р. № 994_115. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_115.
10. Міжнародні організації: навч. посібник; кол. авторів; за ред. О. С. Кучика. Київ: Знання, 2007. 749 с.
11. Luts, L., Nastasiak, I., Karmazina, C., Kovbasiuk, S. Prospects for the development of modern interstate legal systems in the context of globalization challenges (2021). Amazonia Investiga, 10 (40), 233–243. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.40.04.23>.

References

1. Statut Orhanizatsii Obiednanykh Natsii i Statut Mizhnarodnoho Sudu vid 17.12.1963 r. № 995_010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
2. Deklaratsiia pro pryntsyipy mizhnarodnoho prava shchodo druzhnykh vidnosyn ta spivrobitnytstva mizh derzhavamy, pryiniata rezoliutsiiei 2625 (XXV) Heneralnoi Asambleiei OON vid 24.10.1970 r. № 995_569. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
3. Statut Rady Yevropy vid 05.05.1949 r. № 994_001. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
4. Pivnichnoatlantychnyi dohovir vid 04.04.1949 r. № 950_008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_008.
5. Zakliuchnyi akt Narady z bezpeky ta spivrobitnytstva v Yevropi vid 01.08.1975 r. № 994_055. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
6. Pidsumkovyi dokument Madrydskoi zustrichi 1980 roku predstavnykiv derzhav-uchasnyts Narady z bezpeky ta spivrobitnytstva v Yevropi, yaka vidbulasia na osnovi polozhen Zakliuchnoho akta, shcho vidnosiatsia do podalshykh krokiv pislia Narady vid 06.09.1983 r. № 994_080. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_080.
7. Pidsumkovyi dokument Videnskoii zustrichi derzhav-uchasnyts NBSie vid 15.01.89 r. № 994_081. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_081.
8. Paryzka khartiia dlia novoi Yevropy. Pidsumkovyi dokument NBSie vid 21.11.90 r. № 995_058. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_058.
9. Deklaratsiia Helsinskoi zustrichi na naivysshchomu rivni Helsinskyi dokument 1992 roku «Vykylyk chasu zmin» vid 10.02.92 r. № 994_115. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_115.
10. Mizhnarodni orhanizatsii: Navch. posibnyk. Kol avtoriv; za red. O. S. Kuchyka. Kyiv: Znannia, 2007. 749 s.
11. Luts, L., Nastasiak, I., Karmazina, S., Kovbasiuk, S. Prospects for the development of modern interstate legal systems in the context of globalization challenges (2021). Amazonia Investiga, 10 (40), 233–243. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.40.04.23>.

Луць Л. А., Настасяк І. Ю. Механізм гарантування принципу підтримання міжнародного миру та безпеки: сучасні реалії

У статті аналізуються міжнародно-правові джерела: Статут ООН, Декларація про принципи міжнародного права (1970), Статут НАТО, документи ОБСЄ та ін. у контексті реальності реалізації принципу

підтримання міжнародного миру та безпеки, зокрема, щодо механізму гарантування цього принципу. Як і будь-який інший механізм гарантування, він містить дві групи засобів: документальні та діяльнісні, що має забезпечити його дієвість.

Метою цієї статті є виявлення реальних можливостей механізму гарантування принципу підтримання миру та безпеки в сучасних умовах, зокрема в Україні.

Механізм гарантування принципу міжнародного миру та безпеки, що зафіксований у перелічених документах, відповідав вимогам 50-х років XX ст. та початку XXI ст. і давав змогу розв'язувати проблеми у цій сфері. Але низка положень вже не є актуальними чи не відповідає вимогам часу; доволі часто вони мають декларативний характер, не містять конкретних засобів дієвості механізму забезпечення міжнародного миру та безпеки. Новелізації потребують положення щодо позбавлення статусу держави-учасниці, яка порушує цілі і принципи ООН, зокрема принцип підтримки міжнародного миру та безпеки (навіть у післявоєнний час). Особливу увагу слід приділити цілісному баченню принципу підтримання міжнародного миру та безпеки, а не фрагментарному (лише у межах території держав-учасниць міжнародної організації), оскільки у наш час людство є цілісним суб'єктом.

Ключові слова: міжнародне право, міжнародна організація, принцип підтримання міжнародного миру та безпеки.

Luts L. A., Nastasiak I. Yu. The mechanism of guaranteeing the principle of maintaining international peace and security: modern realities

The article analyzes international legal sources: the UN Charter, the Declaration of Principles of International Law (1970), the NATO Charter, OSCE documents, etc. in the context of the reality of the implementation of the principle of maintaining international peace and security, in particular the mechanism for guaranteeing this principle. Like any other guarantee mechanism, it contains two groups of tools: documentary and activity, which should ensure its effectiveness.

The purpose of this work is to identify the real possibilities of the mechanism of guaranteeing the principle of maintaining peace and security in modern conditions, in particular in Ukraine.

The mechanism of guaranteeing the principle of international peace and security, which is enshrined in these documents, met the requirements of the 50's of the twentieth century. and the beginning of the XXI century. and allowed to solve problems in this area. But a number of provisions are no longer relevant or do not meet the requirements of the time; quite often they are declarative in nature, do not contain specific means of ensuring the effectiveness of the mechanism of peace and security. There is no constant monitoring of the implementation of this principle to anticipate the possibility of its violations and apply measures to prevent them. The conceptual vision of the role and significance of international organizations and international law in the light of the challenges of the time also needs to be changed.

A number of provisions enshrining the means of guaranteeing the principle of maintaining international peace and security are not only ineffective in concrete realities, but can also create conditions for distortions (recorded during the Russian Federation's war against Ukraine - when voting in the UN Security Council cessation of war and peace, substitution of concepts or interpretation of certain provisions in their favor to justify actions contrary to the purposes and principles of the United Nations).

Updates require the provision of deprivation of the status of a member state that violates the goals and principles of the United Nations, in particular the principle of maintaining international peace and security (even in the post-war period). It is important to focus on means of preventing violations of the principle of maintaining international peace and security, as no single most effective jurisdictional mechanism will be able to restore lost lives.

Particular attention should be paid to a holistic vision of the principle of maintaining international peace and security, rather than fragmentary (only within the territory of member states of the international organization), because today humanity is a single entity and losses in any part of it can lead to global problems in general. Therefore, the lack of reaction to war, which brings irreparable damage to humanity, is senseless and immoral.

Key words: international law, international organization, principle of maintaining international peace and security.

DOI: 10.33663/2524-017X-2022-13-17